YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

7 päivänä helmikuuta 2002 *

Asiassa T-187/94,

Theresia Rudolph, kotipaikka Rasdorf-Grüsselbach (Saksa), edustajinaan asianajajat B. Meisterernst, M. Düsing, D. Manstetten, F. Schulze ja C.-H. Husemann, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehenään A.-M. Colaert,

ja

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään D. Booß ja M. Niejahr, avustajinaan asianajajat H.-J. Rabe ja M. Núnez-Müller, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajina,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

jossa kantaja vaatii EY:n perustamissopimuksen 178 artiklan ja 215 artiklan toisen kohdan (joista on tullut EY 235 artikla ja EY 288 artiklan toinen kohta) nojalla korvausta vahingosta, joka hänelle on aiheutunut siitä syystä, että hän ei ole voinut myydä maitoa asetuksen N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun maksun soveltamista maito- ja maitotuotealalla koskevista yleisistä säännöistä 31 päivänä maaliskuuta 1984 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 857/84 (EYVL L 90, s. 13), sellaisena kuin se on täydennettynä asetuksen N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun lisämaksun yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä 16 päivänä toukokuuta 1984 annetulla komission asetuksella (ETY) N:o 1371/84 (EYVL L 132, s. 11), soveltamisen vuoksi,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Mengozzi sekä tuomarit V. Tiili ja R. M. Moura Ramos,

kirjaaja: hallintovirkamies D. Christensen,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 3.5.2001 pidetyssä suulliessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Sovellettava lainsäädäntö

1 Havaittuaan, että yhteisössä tuotetaan liikaa maitoa, neuvosto antoi vuonna 1977 yhteisön maidontuotannon vähentämiseksi maidon ja maitotuotteiden kaupan pitämisestä luopumista ja lypsykarjan tuotannon muuttamista koskevasta palkkiojärjestelmästä 17 päivänä toukokuuta 1977 asetuksen (ETY) N:o 1078/77 (EYVL L 131, s. 1). Tässä asetuksessa säädettiin palkkion tarjoamisesta tuottajille siitä, että he sitoutuivat luopumaan maidon kaupan pitämisestä tai muuttamaan lypsykarjatuotannon lihakarjatuotannoksi viiden vuoden ajaksi.

2 Ylituotanto jatkui vuonna 1983 huolimatta siitä, että useat tuottajat antoivat tällaisen sitoumuksen. Neuvosto antoi tämän vuoksi 31.3.1984 maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä 27 päivänä kesäkuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 804/68 (EYVL L 148, s. 13) muuttamisesta asetuksen N:o 856/84 (EYVL L 90, s. 10). Viimeksi mainitun asetuksen uudessa 5 c artiklassa otettiin käyttöön "lisämaksu", joka oli maksettava tuottajien toimittamasta, "viitemäärän" ylittävästä maidosta.

3 Asetuksen N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun maksun soveltamista maito- ja maitotuotealalla koskevista yleisistä säännöistä 31 päivänä maaliskuuta 1984 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 857/84 (EYVL L 90, s. 13) vahvis-

tettiin jokaiselle tuottajalle viitemäärä viitevuoden eli kalenterivuoden 1981 kuluessa toimitetun maidon perusteella kuitenkin niin, että jäsenvaltiot saattoivat valita tämän vuoden sijasta kalenterivuoden 1982 tai 1983. Saksan liittotasavalta valitsi viitevuodeksi viimeksi mainitun vuoden.

4 Eräiden tuottajien asetuksen N:o 1078/77 mukaisesti tekemät maidon kaupan pitämisestä luopumista koskevat sitoumukset kattoivat valitut viitevuodet. Koska nämä tuottajat eivät olleet tuottaneet maitoa näiden vuosien aikana, heille ei pystytty myöntämään viitemäärää eivätkä he siten voineet myydä ollenkaan maitoa maksamatta lisämaksua.

5 Yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa 120/86, Mulder (Kok. 1988, s. 2321; jäljempänä asiassa Mulder I annettu tuomio) ja asiassa 170/86, von Deetzen (Kok. 1988, s. 2355) 28.4.1988 antamissaan tuomioissa asetuksen N:o 857/84, sellaisena kuin se on täydennettynä asetuksen N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun lisämaksun yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä 16 päivänä toukokuuta 1984 annetulla komission asetuksella (ETY) N:o 1371/84 (EYVL L 132, s. 11), luottamuksensuojan periaatteen loukkaamisen vuoksi pätemättömäksi.

6 Neuvosto antoi 20.3.1989 näiden tuomioiden täytäntöönpanemiseksi asetuksen N:o 857/84 muuttamisesta asetuksen N:o 764/89 (EYVL L 84, s. 2). Tämän muutosasetuksen mukaan tuottajat, jotka olivat antaneet sitoumuksen kaupan pitämisestä luopumisesta, saivat niin sanotun erityisen viitemäärän (jota kutsutaan myös kiintiöksi).

7 Tämän erityisen viitemäärän saamiseksi vaadittiin useiden edellytysten täyttymistä. Yhteisöjen tuomioistuin totesi tietyt näistä edellytyksistä, jotka liittyivät

muun muassa kaupan pitämisestä luopumista koskevan sitoumuksen päättymisajankohtaan, asiassa C-189/89, Spagl (Kok. 1990, s. I-4539) ja asiassa C-217/89, Pastätter (Kok. 1990, s. I-4585), 11.12.1990 antamissaan tuomioissa pätemättömiksi.

8 Neuvosto antoi näiden tuomioiden jälkeen asetuksen N:o 857/84 muuttamisesta 13.6.1991 asetuksen N:o 1639/91 (EYVL L 150, s. 35), josta pätemättömiksi katsotut edellytykset oli poistettu ja jonka nojalla kysymyksessä oleville tuottajille voitiin myöntää erityinen viitemäärä.

9 Yhteisöjen tuomioistuin totesi yhdistetyissä asioissa C-104/89 ja C-37/90, Mulder ym. vastaan neuvosto ja komissio, 19.5.1992 antamassaan tuomiossa (Kok. 1992, s. I-3061; Kok. Ep. XII, s. 99; jäljempänä asiassa Mulder II annettu tuomio) yhteisön olevan vastuussa vahingosta, joka tietyille maidontuottajille, jotka eivät voineet myydä maitoa asetuksen N:o 857/84 soveltamisen vuoksi, aiheutui siitä syystä, että he olivat antaneet asetuksessa N:o 1078/77 tarkoitettuja sitoumuksia.

10 Neuvosto ja komissio julkaisivat tämän tuomion jälkeen 5.8.1992 tiedonannon 92/C 198/04 (EYVL C 198, s. 4; jäljempänä 5.8.1992 annettu tiedonanto). Toimielimet kertasivat tiedonannossaan ensiksi asiassa Mulder II annetusta tuomiosta seuraavat seikat ja ilmoittivat sitten tälle tuomiolle täyden vaikutuksen antaakseen aikovansa antaa yksityiskohtaiset säännöt siitä, miten nämä korvaukset suoritetaan käytännössä kyseisille tuottajille.

11 Toimielimet sitoutuivat näiden yksityiskohtaisten sääntöjen hyväksymiseen saakka olemaan vetoamatta ETY:n tuomioistuimen perussäännön 43 artiklassa tarkoitettuun vanhentumiseen kaikkien niiden tuottajien osalta, joilla on oikeus korvaukseen. Tämän sitoumuksen ehtona oli kuitenkin, että oikeus vahingon-

korvaukseen ei ollut vielä vanhentunut 5.8.1992 annetun tiedonannon julkaisemispäivänä tai silloin, kun tuottaja oli esittänyt sitä koskevan vaatimuksen jommallekummalle toimielimelle.

12 Kyseisen 5.8.1992 annetun tiedonannon 3 kohdan 2 alakohdassa täsmennettiin seuraavaa:

"Toimielimet täsmentävät, mille viranomaisille ja missä määräajassa vaatimukset on esitettävä. Tuottajille vakuutetaan, etteivät he menetä mahdollisuutta vedota oikeuksiinsa, jos he eivät ennen tämän määräajan alkamista esitä vaatimusta yhteisön toimielimille tai kansallisille viranomaisille."

13 Neuvosto antoi 22.7.1993 tietyille maidon ja maitotuotteiden tuottajille, jotka eivät ole voineet tilapäisesti harjoittaa toimintaansa, tarjottavasta hyvityksestä asetuksen N:o 2187/93 (EYVL L 196, s. 6). Asetuksessa säädetään kiinteän hyvitystarjouksen tekemisestä sellaisille lopullisen viitemäärän saaneille tuottajille, joille on aiheutunut asiassa Mulder II annetussa tuomiossa tarkoitettujen säännösten soveltamisen vuoksi vahinkoa.

14 Kyseisen asetuksen 10 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tuottajan on esitettävä vaatimuksensa toimivaltaiselle viranomaiselle. Tuottajan hakemuksen on hylkäämisen uhalla saavuttava toimivaltaiselle viranomaiselle viimeistään 30 päivänä syyskuuta 1993.

Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 43 artiklassa tarkoitettu vanhentumisaika alkaa kulua kaikkien tuottajien osalta ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuna päivämääränä, ellei kyseisessä kohdassa tarkoitettua vaatimusta ole esitetty ennen kyseistä päivämäärää, paitsi jos vanhentuminen on perussäännön 43 artiklan mukaisesti keskeytynyt yhteisöjen tuomioistuimessa nostetulla kanteella."

15 Asetuksen 14 artiklan kolmannessa kohdassa säädetään seuraavaa:

"Ellei tarjousta hyväksytä kahden kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta, se ei sido tulevaisuudessa yhteisön toimielimiä."

16 Yhdistetyissä asioissa C-104/89 ja C-37/90, Mulder ym. vastaan neuvosto ja komissio, 27.1.2000 antamassaan tuomiossa (Kok. 2000, s. I-203) yhteisöjen tuomioistuin päätti kantajien vaatimien korvausten määrästä.

Asian tosiseikat

17 Kantaja on Saksassa toimiva maidontuottaja. Hän antoi asetuksen N:o 1078/77 mukaisesti kaupan pitämisestä luopumista koskevan sitoumuksen, joka päättyi 31.3.1985.

18 Vuonna 1991, asetuksen N:o 764/89 tultua voimaan, kantaja sai erityisen viitemäärän, jonka avulla hän saattoi aloittaa maidontuotannon uudelleen.

19 Toimivaltaiset kansalliset viranomaiset esittivät hänelle 28.1.1994 asetuksen N:o 2187/93 mukaisen kiinteän hyvitystarjouksen, joka kattoi ajanjakson 5.8.1987—29.3.1989. Kantaja ei hyväksynyt tarjousta kyseisen asetuksen 14 artiklan kolmannessa kohdassa asetetussa kahden kuukauden määräajassa.

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset

20 Kantaja nosti nyt esillä olevan kanteen, joka saapui 6.5.1994 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen.

21 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lykkäsi asian käsittelyä 31.8.1994 antamallaan määräyksellä siihen asti, kunnes yhteisöjen tuomioistuin antaa tuomion yhdistetyissä asioissa C-104/89 (Mulder ym. v. neuvosto ja komissio) ja C-37/90 (Heinemann v. neuvosto ja komissio).

22 Asian käsittelyä jatkettiin yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainituissa asioissa antaman tuomion julistamisen jälkeen.

23 Asia siirrettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 6.6.2000 tekemällä päätöksellä kolmen tuomarin kokoonpanossa toimivan jaoston käsiteltäväksi.

24 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (neljäs jaosto) päätti aloittaa suullisen käsittelyn 13.3.2001 tekemällään päätöksellä.

25 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 3.5.2001 pidetyssä istunnossa.

26 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— velvoittaa vastaajat maksamaan hänelle 94 349,74 Saksan markkaa (DEM) korkoineen

— velvoittaa vastaajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

27 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— jättää kanteen tutkimatta ja toissijaisesti hylkää kanteen perusteettomana

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

28 Neuvosto vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen kysymys

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

29 Kantaja väittää, että hänelle on aiheutunut vahinkoa siitä, että hän ei ole voinut asetuksen N:o 857/84 soveltamisen vuoksi tuottaa maitoa 1.4.1985 alkaen eli seuraavasta päivästä, jona hänen sitoumuksensa olla pitämättä maitoa kaupan päättyi, 29.3.1989 asti, jolloin tuli voimaan asetus N:o 764/89, jonka nojalla hän saattoi saada kiintiön.

30 Kantaja kiistää vastaajien väitteet, joiden mukaan vaatimus on kokonaisuudessaan vanhentunut.

31 Vahingon määrän laskemisesta kantaja katsoo, että hänellä on oikeus suurempaan korvaukseen kuin hänelle on ehdotettu asetuksen N:o 2187/93 nojalla, koska hänen tilaltaan saadun maidon rasvapitoisuus ja siten maidon hinta olivat kyseisessä asetuksessa huomioon otettua keskiarvoa korkeammat.

32 Komissio ei kiistä sitä, että kantaja kuuluu niihin tuottajiin, joilla on periaatteessa asiassa Mulder II annetun tuomion seurauksena oikeus saada korvausta vahingosta, joka on aiheutunut maidontuotannon tilapäisestä estämisestä. Komissio katsoo kuitenkin, että kantajan oikeus vahingonkorvaukseen on kokonaisuudessaan vanhentunut.

33 Neuvosto katsoo puolestaan, että asianosaisen, joka vetoaa yhteisön vastuuseen, on näytettävä vahinko ja sen laajuus toteen ja osoitettava tämän vahingon ja yhteisön toimielinten toiminnan välillä olevan syy-yhteys. Koska asiakirja-aineistossa ei ole riittävästi tietoa kantajan tilanteesta ennen kaupan pitämisestä luopumista koskevan sitoumuksen antamista ja tämän sitoumuksen voimassaoloaikana, neuvosto katsoo, että kantaja ei ole esittänyt tarvittavaa näyttöä, joka osoittaisi vahingon todellisuudessa syntyneen ja väitetyn vahingon ja yhteisön lainsäädännön välillä olevan syy-yhteys.

34 Neuvosto vetoaa joka tapauksessa siihen, että vahingonkorvausvaatimus on kokonaisuudessaan vanhentunut.

35 Vastaajat huomauttavat vanhentumisesta, että EY:n tuomioistuimen perussäännön 43 artiklassa tarkoitettu viiden vuoden määräaika alkoi kulua sinä päivänä, jona kantaja olisi voinut aloittaa uudelleen maidon toimitukset, jos häneltä ei olisi evätty viitemäärää, eli 1.4.1985.

36 Vastaajat toteavat, että koska nyt esillä olevassa asiassa ei ole kysymys äkillisesti syntyneestä vahingosta, vaan vahinko on toistunut päivittäin niin kauan kuin kantaja ei ole voinut saada viitemäärää ja siis toimittaa maitoa, EY:n tuomioistuimen perussäännön 43 artiklan mukainen vanhentuminen koskee yli viisi vuotta ennen vanhentumisen keskeyttävää tointa syntyneitä vahinkoja, ilman että vanhentuminen vaikuttaa myöhemmin syntyneisiin oikeuksiin (asia T-20/94, Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomio 16.4.1997, Kok. 1997, s. II-595, 130—132 kohta).

37 Vastaajien mukaan kantaja vetoaa tulonmenetykseen 1.4.1985 ja asetuksen N:o 764/89 voimaantulopäivän 29.3.1989 välisenä aikana. Jotta voitaisiin määrittää, mikä osa näiden päivämäärien välillä syntyneestä vahingosta on vanhentunut, vastaajien mielestä on tarpeen määrittää vanhentumisen keskeytymispäivä.

38 Vastaajien mukaan vanhentuminen keskeytyi vasta 6.5.1994 nostetulla kanteella.

39 Kantaja ei voi vastaajien mukaan vedota vanhentumisen keskeytymiseen vastaajien 5.8.1992 antaman tiedonannon mukaisen sitoumuksen perusteella. Kyseiseen tiedonantoon sisältynyttä luopumista vanhentumiseen vetoamisesta sovellettiin vain siihen saakka, kunnes päätettiin kyseisille tuottajille suoritettavien korvausten käytännön yksityiskohdista, jotka vahvistettiin asetuksella N:o 2187/93.

40 Vastaajat väittävät, että kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi edellä mainitussa asiassa Hartmann vastaan neuvosto ja komissio antamassaan tuomiossa (137 kohta), tämän asetuksen systematiikasta seuraa, että toimielinten

itse asettama rajoitus olla vetoamatta vanhentumiseen päättyi korvaushakemuksen jättäneiden tuottajien osalta hakemuksen jälkeen tehdyn tarjouksen hyväksymiselle asetetun määräajan päättyessä.

41 Vastaajat vetoavat myös siihen, että kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi asiassa T-222/97, Steffens vastaan neuvosto ja komissio, 25.11.1998 antamassaan tuomiossa (Kok. 1998, s. II-4175, 36—41 kohta), tuottaja, joka ei ole asetetussa määräajassa hyväksynyt asetuksen N:o 2187/93 mukaisesti esitettyä hyvitystarjousta eikä nostanut tässä hyväksymiselle asetetussa määräajassa kannetta, ei voi vaatia, että toimielimet luopuisivat hänen osaltaan vetoamasta vanhentumiseen, kuten ne ovat aikanaan luvanneet kaikkien kyseisten tuottajien osalta.

42 Nyt esillä olevassa asiassa kantaja ei ole hyväksynyt 28.1.1994 esitettyä tarjousta eikä myöskään nostanut kannetta tarjouksen hyväksymiselle asetetussa määräajassa, joten 5.8.1992 annettuun tiedonantoon sisältynyt luopuminen vetoamasta vanhentumiseen ei tämän oikeuskäytännön mukaan koske kantajaa.

43 Koska kantaja on keskeyttänyt vanhentumisen vasta 6.5.1994 nostamallaan kanteella eli yli viisi vuotta sen jälkeen, kun ajanjakso, jonka osalta hänellä oli oikeus vahingonkorvaukseen, päättyi 29.3.1989, käsiteltävänä oleva vaatimus on vastaajien mukaan kokonaisuudessaan vanhentunut.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

44 Aluksi on todettava, että toisin kuin neuvosto väittää, kantaja ei perusta vaatimustaan asetukseen N:o 2187/93 vaan EY:n perustamissopimuksen 215 artiklan

toiseen kohtaan (josta on tullut EY 288 artiklan toinen kohta) ja että vaikka hän vetoaa kyseisen asetuksen säännöksiin, tarkoituksena on ainoastaan helpottaa väitetyn vahingon laskemista.

45 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa kantajan vahingonkorvausvaatimuksen osalta, että maitokiintiöitä koskevan vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan asiassa Mulder II annetusta tuomiosta käy ilmi, että yhteisön korvausvastuu on syntynyt jokaista tuottajaa kohtaan, joka on kärsinyt korvattavaa vahinkoa sen vuoksi, että hän ei ole voinut toimittaa maitoa asetuksen N:o 857/84 soveltamisen seurauksena (ks. mm. em. asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 71 kohta).

46 Asiakirja-aineistoon liitetyistä asiakirjoista, joita vastaajat eivät ole riitauttaneet, ilmenee kantajan olevan asiassa Mulder II annetussa tuomiossa tarkoitettujen tuottajien asemassa. Kantaja, joka on antanut asetuksen N:o 1078/77 mukaisen sitoumuksen luopua kaupan pitämisestä, ei ole voinut alkaa myydä uudelleen maitoa tämän sitoumuksen päättyessä asetuksen N:o 857/84 soveltamisen vuoksi.

47 Koska lisäksi hänen sitoumuksensa luopua kaupan pitämisestä päättyi 31.3.1985 eli maitokiintiöjärjestelmän voimaantulon jälkeen, kantajan ei tarvitse vahingonkorvausoikeuteensa vedotakseen näyttää aikoneensa aloittaa maidontuotannon uudelleen tämän sitoumuksen päättyessä, sillä tällaisen aikomuksen osoittaminen on kyseisen järjestelmän voimaantulon jälkeen tehty käytännössä mahdottomaksi.

48 Näin ollen on syytä hylätä neuvoston tältä osin esittämä väite ja katsoa, että jollei kantajan vaatimus ole vanhentunut, tällä on oikeus saada vahingostaan korvausta vastaajilta.

49 Seuraavaksi on siis tutkittava, onko ja miltä osin esillä oleva vaatimus vanhentunut.

50 Tältä osin on todettava, että vanhentumisaika alkoi kulua tässä asiassa 1.4.1985, eli seuraavana päivänä kaupan pitämisestä luopumista koskevan sitoumuksen päättymisestä ja samana päivänä kuin asetuksesta N:o 857/84 aiheutui ensimmäisen kerran kantajalle vahinkoseurauksia siten, että sillä estettiin häntä aloittamasta uudelleen maidon myynti (em. asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 130 kohta).

51 Kuten maitokiintiöitä koskevasta oikeuskäytännöstä ilmenee, kantajalle aiheutunut vahinko ei ole syntynyt äkillisesti, vaan vahinko on ilmaantunut sen ajan kuluessa, jona kantaja ei ole voinut saada viitemäärää ja siis toimittaa maitoa. Kysymys on siten jatkuvasti aiheutuneesta vahingosta, joka toistui päivittäin (em. asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 132 kohta ja asia T-76/94, Jansma v. neuvosto ja komissio, tuomio 31.1.2001, Kok. 2001, s. II-243, 78 kohta).

52 EY:n tuomioistuimen perussäännön 43 artiklan mukainen vanhentuminen koskee näin ollen yli viisi vuotta ennen vanhentumisen keskeyttävää tointa syntyneitä vahinkoja, ilman että vanhentuminen vaikuttaa myöhemmin syntyneisiin oikeuksiin (ks. mm. em. asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 132 kohta).

53 Tästä seuraa, että ratkaistaessa, onko ja miltä osin kantajan oikeus vanhentunut, on määritettävä päivämäärä, jona vanhentuminen keskeytyi.

54 Tämän päivämäärän määrittämiseksi on tutkittava vastaajien antamaa sitoumusta olla vetoamatta vanhentumiseen 5.8.1992 annetun tiedonannon kohteena olleiden tuottajien nostamia kanteita vastaan ja tarkasteltava, miltä osin tällä sitoumuksella on EY:n tuomioistuimen perussäännön 43 artiklasta ilmenevien sääntöjen valossa oikeusvaikutuksia kantajaan nähden.

55 On huomattava, että EY:n tuomioistuimen perussäännön 43 artiklan mukaan vanhentumisaika voidaan keskeyttää joko nostamalla kanne yhteisöjen lainkäyttöelimessä tai esittämällä tätä ennen vaatimus asianomaiselle yhteisön toimielimelle, jolloin tässä viimeksi mainitussa tapauksessa vanhentuminen ei kuitenkaan keskeydy, jos vaatimusta ei seuraa kanne niitä määräaikoja noudattaen, jotka määräytyvät tapauksesta riippuen EY:n perustamissopimuksen 173 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 230 artikla) tai 175 artiklan (josta on tullut EY 232 artikla) perusteella (asia 11/72, Giordano v. komissio, tuomio 5.4.1973, Kok. 1973, s. 417, 6 kohta ja em. asia Steffens v. neuvosto ja komissio, tuomion 35 ja 42 kohta).

56 Tämän jälkeen on todettava, että 5.8.1992 annettuun tiedonantoon sisältynyt luopuminen vanhentumiseen vetoamisesta oli yksipuolinen toimi, jonka päämääränä oli rajoittaa nostettujen kanteiden määrää rohkaisemalla tuottajia odottamaan asetuksella N:o 2187/93 käyttöön otettavaa kiinteämääräisten hyvitysten järjestelmää (em. asia Steffens v. neuvosto ja komissio, tuomion 38 kohta).

57 Kyseisen asetuksen mukaan tuottajat saattoivat pyytää hyvitystarjousta, jonka hyväksymiselle asetettu määräaika oli kaksi kuukautta. Tässä tapauksessa kantaja sai korvausta koskevan tarjouksen 28.1.1994, eikä hän hyväksynyt sitä 28.3.1994 päättyneessä kahden kuukauden määräajassa. Näin ollen asetuksen N:o 2187/93 14 artiklan mukaisesti toimielimet eivät olleet enää 29.3.1994 lähtien sidottuja tähän tarjoukseen.

58 Kantaja tarkastelee kysymystä siitä, saattoivatko neuvosto ja komissio vedota uudelleen vanhentumiseen tarjouksen hyväksymiselle asetetun kahden kuukauden määräajan päättyessä, ja väittää, että koska hän on nostanut nyt esillä olevan kanteen kahden kuukauden kuluessa asetuksessa N:o 2187/93 hänelle osoitetun tarjouksen hyväksymiselle asetetun määräajan päättymisestä, 5.8.1992 annettuun tiedonantoon sisältyneen toimielinten sitoumuksen täytyy koskea häntä siten, että hän voi vedota vanhentumisen keskeytymiseen tämän tiedonannon antamispäivänä.

59 Vastaajat kiistävät väitteen edellä mainitussa asiassa Steffens vastaan neuvosto ja komissio annettuun tuomioon (39 ja 41 kohta) vedoten ja katsovat, että kantajan olisi pitänyt nostaa kanne tarjouksen hyväksymiselle asetetun määräajan kuluessa, jotta tämä sitoumus voisi koskea häntä.

60 Esillä olevan asian olosuhteissa on ilmeistä, että tämän oikeuskäytännön soveltaminen esitettyyn vaatimukseen johtaa ratkaisuun, joka ei ole yhteensopiva EY:n tuomioistuimen perussäännön 43 artiklan tulkinnan kanssa, kun sitä tarkastellaan yhdessä asetuksen N:o 2187/93 14 artiklan kanssa, ja että tämän vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antaman tuomion soveltamisalaa on tarpeen rajoittaa.

61 Onkin syytä katsoa, että kun tarjous vahingon korvaamisesta esitetään esillä olevan asian kaltaisessa tilanteessa, jossa tuottajia on pyydetty olemaan esittämättä etukäteen vaatimusta tai nostamatta vahingonkorvauskannetta sen vuoksi, että toimielimet ottavat käyttöön kiinteämääräisten hyvitysten järjestelmän, korvausta koskevan tarjouksen joko nimenomaisella tai hyväksymiselle tässä yhteydessä asetetun määräajan päättymisestä seuraavalla hylkäämisellä ei voi olla vanhentumisajan laskemiseen ankarampia seurauksia kuin oikeussubjektin esittämän vahingonkorvausvaatimuksen hylkäämisestä tehdyllä toimielimen päätöksellä. Tämä tarjouksen hylkääminen merkitsee samalla tavoin kuin hylkäämispäätös toimielimen ja korvausta vaatineen henkilön välistä erimielisyyttä.

62 Tästä seuraa, että EY:n tuomioistuimen perussäännön 43 artiklassa tarkoitettu perustamissopimuksen 173 artiklasta ilmenevä kahden kuukauden määräaika alkaa kulua esillä olevan asian kaltaisessa tapauksessa tarjouksen hyväksymiselle asetetun määräajan päättymispäivästä tai tarjouksen mahdollisesta nimenomaisesta hylkäämisestä.

63 Tämä on ainoa tulkinta, jolla otetaan huomioon hyväksymiselle asetetun määräajan tarkoitus antaa oikeussubjektille aikaa harkita hänelle tarjottua korvausta ja mahdollisesti välttää oikeussuojakeinoihin turvautumista.

64 Toimielinten sitoumuksen luopua vetoamasta vanhentumiseen ja vanhentumisen keskeytymisen EY:n tuomioistuimen perussäännön 43 artiklan mukaisesti 5.8.1992 annetun tiedonannon antamispäivänä täytyy koskea tuottajia, jotka ovat toimielinten antaman hyvitystarjousta koskevan sitoumuksen vuoksi odottaneet kantajan tavoin vahingonkorvauskanteen nostamista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja sitten nostaneet tämän kanteen kahden kuukauden kuluessa heille esitetyn tarjouksen hyväksymistä koskevan määräajan päättymisestä.

65 Edellä esitetyn perusteella on katsottava, että kysymyksessä olevaa vaatimusta koskeva vanhentumisaika on keskeytynyt 5.8.1992. Oikeuskäytännön mukaan (yhdistetyt asiat 256/80, 257/80, 265/80, 267/80, 5/81, 51/81 ja 282/82, Birra Wührer ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 13.11.1984, Kok. 1984, s. 3693, 16 kohta ja em. asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 140 kohta) ajanjakso, jolta vahinko on korvattava, käsittää viisi tätä päivämäärää edeltävää vuotta. Tämä ajanjakso alkaa siis 5.8.1987 ja päättyy 28.3.1989 eli asetuksen N:o 764/89 voimaantuloa edeltävänä päivänä, sillä tämän asetuksen perusteella kantajan asemassa olleille tuottajille voitiin myöntää erityisiä viitemääriä eikä kantajalle enää aiheutunut vahinkoa.

66 Korvausmäärästä on todettava, että asianosaisilla ei ole vielä ollut tilaisuutta ottaa kantaa nimenomaisesti korvauksen määrään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vahvistamalta ajanjaksolta.

67 Kun oikeudenkäyntiä tässä asiassa jatkettiin, asianosaisia kehotettiin keskittymään tarkastelussaan vahingonkorvausta koskevan oikeuden olemassaoloon, ensinnäkin siksi, että korvauksen määrä riippuu siitä, miltä ajanjaksolta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että yhteisön on korvattava kantajalle aiheutunut vahinko, ja toiseksi siksi, että asianosaisille annetaan mahdollisuus neuvotella korvauksen määrästä yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa Mulder ym. vastaan neuvosto ja komissio määrittämien perusteiden mukaisesti.

68 Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kehottaa asianosaisia sopimaan asiasta kuuden kuukauden kuluessa tämän tuomion ja edellä mainitussa asiassa Mulder ym. vastaan neuvosto ja komissio annetussa tuomiossa vahingon laskutavasta esitettyjen täsmennysten perusteella. Ellei sovintoon päästä, asianosaisten on toimitettava tässä määräajassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle laskelma vaadittavan vahingonkorvauksen määrästä.

Oikeudenkäyntikulut

69 Edellä tämän tuomion 68 kohdassa lausutun vuoksi oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(neljäs jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Vastaajat velvoitetaan korvaamaan kantajalle vahinko, joka tälle on aiheutunut asetuksen (ETY) N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun maksun soveltamista maito- ja maitotuotealalla koskevista yleisistä säännöistä 31 päivänä maaliskuuta 1984 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 857/84, sellaisena kuin se on täydennettynä asetuksen (ETY) N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun lisämaksun yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä 16 päivänä toukokuuta 1984 annetulla komission asetuksella (ETY) N:o 1371/84, soveltamisen seurauksena siltä osin kuin näissä asetuksissa ei ollut säädetty viitemäärän myöntämisestä sellaisille tuottajille, jotka eivät voineet maidon ja maitotuotteiden kaupan pitämisestä luopumista ja lypsykarjan tuotannon muuttamista koskevasta palkkiojärjestelmästä 17 päivänä toukokuuta 1977 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1078/77 mukaisesti annetun sitoumuksen täyttämisen vuoksi toimittaa maitoa kyseisen jäsenvaltion valitsemana viitevuonna.

2) Kantajalle on korvattava asetuksen N:o 857/84 soveltamisen seurauksena syntynyt vahinko ajanjaksolta, joka alkoi 5.8.1987 ja päättyi 28.3.1989.

3) **Asianosaisten on toimitettava maksettavista määristä tehty sovinto ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle kuuden kuukauden kuluessa tämän tuomion antamisesta.**

4) **Ellei sovintoa saada aikaan, niiden on toimitettava samassa määräajassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle laskelma vaadittavan vahingonkorvauksen määrästä.**

5) **Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.**

Mengozzi Tiili Moura Ramos

Julistettiin Luxemburgissa 7 päivänä helmikuuta 2002.

H. Jung

kirjaaja

P. Mengozzi

jaoston puheenjohtaja